

4. Lakatos 1881. I. k. 190-191. o.; Közlöny 1849. április 29. 339. o.; Margitay 1890. 98-99. o. Megjegyzendő, hogy a szerző művének címében jogtalanul címzi magát „1848-49. honvédmérnök-kari őrnagy”-nak, mert őrnagyi rangra való felterjesztését a HM nem hagyta jóvá. (Bona 1988. 390. o.) Márki Sándor pedig egyik művében (Márki 1895. 583. o.) összekeveri az 1849. április 22-i és az április 29-i tábori istentiszteleteket.
5. Kertbeny 1864. 12. o.; Lukács 1984. 65. o.
6. Áldor 1870. 115. o.
7. Dancs 1890. 66. o.; Áldor 1870. 163. o.; Jánossy 1944. II/ 1. 962. o.; Ács Gedcon: New Yorki jegyzetek 1859 és 1860. Móra Ferenc Múzeum. Történeti Gyűjtemény. 66. 92/1. Ezúton is szeretnék köszönetet mondani Zombori István igazgató úrnak a kutatás során nyújtott segítségért.
8. Karacsay – Klapka. Konstantinápoly, 1854. szeptember 24. OL R 295 22. tétel; Winkler – Klapka. Konstantinápoly, 1858. május 5. OL R 295 22. tétel; Veress 1878. I.k. 240. o.
9. Ács Gedcon naplójára vonatkozóan ld. a 7. sz. jegyzetet.
10. Ács naplóján (7. sz. jegyzet) kívül a jelenetet megörökítette még Dancs 1890. 66-67. o. Bogáti Péter ezt a részletet nem jelentette meg, ld. Ács-Bogáti 1989. 342-343. o.
11. 1848/49. Történelmi Lapok 1894. december 1d. 204. o.
12. Kertbeny 1864. 12. o.

Siket Zoltán

Rágógumi, McDonalds, Dallas és ... szcientológia

„A világ leggyorsabban növekvő egyháza”

A Szcientológia Egyház (a dianetika tanainak terjesztője) Amerikából érkezett és az egész világon elterjedt vallási irányzat, alapítója L. R. Hubbard. A világ leggyorsabban növekvő egyháza – ahogyan hirdetik magukat – a világ 74 országában 74 millió fő követővel rendelkezett 1992-ben. Az egyház története botrányok krónikája: a világsajtó kifosztott, becsapott hívekről, pszichiáterek elleni perekről, übermensch-ideológiáról ír. A szekta ugyanakkor narkósok, alkoholisták, depressziótól szenvedők meggyógyításáról számol be, olyan hírességek népszerűsítik, mint Chick Corea és John Travolta. Vajon hogyan tudott alig 50 év alatt egy szekta ekkora karriert befutni?

Ki volt L. Ronald Hubbard?

Hubbard az USA-ban született 1911-ben, egy haditengerész fiaként, így alkalma volt 14 és 18 éves kora között bebarangolnia Kelet-Ázsiát, Kínát, Indiát, megismernie a keleti filozófiákat. Visszatérve Washingtonba az ottani egyetemen tanul magfizikát és matematikát. Eközben sci-fi regények írásával tesz szert némi ismertségre. A második világháború alatt tengerésztiszt a Csendes-óceánon, 1942-ben megsebesül, 1945-re megbénul (csípő- és hátsérülés miatt), és megvakul (látóideg-sérülés miatt). Két év alatt meggyógyítja saját magát az általa felfedezett *dianetika* segítségével. 1950-ben adja ki *Dianetika: a szellemi egészség modern tudománya* című könyvét, melynek hatására az USA-ban dianetika-csoportok alakulnak. Ekkorra

második házassága is felbomlik, felesége szerint férje gyógyíthatatlan elmebajos (paranoid-skizofrén). Az USA-ban a hivatalos orvostudomány eléri, hogy bezárják az Institutes of Dianetics-et, ezért azt Scientology Church-re kereszteli át, amely világhódító útra indul. A székhelyét átteszi Angliába (Saint Hill Manor, Sussex). Az alapító hivatalosan 1966 óta nem vesz részt a vezetőség munkájában, ezt 3. felesége veszi át. 1968-ban a brit Parlament megtiltja Hubbard és az összes szcientológus beutazását a Királyságba. Az alapító ekkor a központját egy hajóflottára helyezi át, amely állandóan a tengeren cirkál. 1971-ben Hubbard orvosi megállapításait egy amerikai bíróság csalásnak minősítette, aki az amerikai alkotmány vallásszabadságra vonatkozó passzusára hivatkozva próbálja menteni a szcientológia különös tanait. Harmadik feleségét, Mary Sue-t 1977-ben egy Los Angeles-i bíróság különböző bűncselekményekért 5 évi fegyházzal sújtja. 1978-ban az alapító Hubbardot csalás miatt börtön- és pénzbüntetésre ítélik Párizsban. Ezután már alig lép nyilvánosságra, 1986-ban halt meg Los Angelesben, utóda Herber Jentzsch.

Hogyan szabadulhatunk meg agyunk káros „zárványaitól”?

A dianetika szó a dia + nusz görög szavakból áll jelentésük: által + értelem, érzék, összevonva a szellemi egészség tudománya. A szcientológia a szcio (legteljesebb tudás) + logosz (tanulmányozás) szavakból tevődik össze. A vallási mozgalom a szcientológusok szerint a világ bölcsességkincséből, a hinduizmus védáiból, Buddha tanaiból és a kínai lámakolostorok tudásanyagából valamint Kant, Nietzsche és Schopenhauer filozófiájából jött létre. A tanításban nagy szerepe van az ún. engramoknak (negatív emlékképeknek), ezek olyan pillanatnyi negatív élmények, amelyek elraktározódnak az elmében és hirtelen aktivizálódnak (pl. a félelem, amely meghatározza az ember pillanatnyi gondolkodását és magatartását), ezek okozzák az aberrációt (eltévelyedést). Léteznek pozitív emlékképek, vagyis facsimilék is. Emlékképeink születésünk előtt is keletkezhettek, sőt előző életeinkben is (!), a dianetika segítségével évmilliókat utazhatunk vissza az időben. A szcientológusok fő célja, hogy a világot *clear*-ré, tisztává tegyék, olyanná ahol nincs háború, bűnözés és elmebetegség, mentes a neurózisoktól, elfojtásoktól (ezért is utasítják vissza pszichológusok munkáját). Minden szcientológus clear szeretne lenni, aki totális szabadságban él, 135-öt meghaladó IQ-val rendelkezik. A *clearség*hez vezető úthoz azonban tanfolyamokra van szükség, amelyek 8 szint után juttatják el az embert a tökéletes tudásig (OT-fokok ~ Operating Thetan ~ „a thetan teljes működése”, a thetan a halhatatlan és újjászületésre képes emberi szellem). A szcientológusok többféle néven hirdetik tanfolyamaikat, sőt az egyház is több néven fut egyszerre, gyakran ugyanazokkal a tagokkal (Magyarországon pl. Dianetika Központ valamint Állampolgári Bizottság az Emberi Jogokért Alapítvány néven jegyezték be őket, szót sem ejtve egyházzal, szcientológiáról). Az elnevezések szigorú amerikai szabványokat követnek, könnyen megtévesztve a potenciális tanfolyamhallgatókat ill. szektatagokat. A tanfolyamok szervezéséhez, eladásához a legmodernebb marketing-módszereket használják. A tagtoborzás legtöbbször az utcán történik. A megszólított járókelőhöz közvélemény-kutatás ürügyén kérdéseket tesznek fel, majd egy otthon kitöltendő 200 kérdéses kérdőívet nyújtanak át neki, amelynek visszaküldése után a kiértékelésre meghívják. A válaszok alapján készült diagramokból legtöbbször „egyértelműen” kiderül, hogy lelki segítségnyújtásra van szükség, s rögtön egy kommunikációs tanfolyamot ajánlanak neki. Ez az

alapfokú tanfolyam ma Magyarországon 5-6 ezer forint, s pontosan ezáltal válnak hitelessé, a teszteltben fel sem merül, hogy egy szekta próbálja beszervezni. A teljes képzés 1-től 8-as szintig 1986-ban Angliában kb. 5 millió forintba került, de volt, aki (egy amerikai fogorvos és felesége 1988-ban) 15 hónap alatt 130 ezer dollárt költött el egy szemináriumra és különböző szolgáltatásokra. A tanfolyamok az ún. auditing módszeren alapulnak (a latin *audire* ~ hallgatni szóból), gyakorlatilag két ember, az auditor és a preclear (a megtisztulni vágyó) beszélget, céljuk az engramok megtalálása és ismételt, egyre pontosabb felidézése, melynek hatására csökken a fájdalom. Az auditálás a dianetika-központokban kis hangszigetelt bokszokban zajlik, erre azért van szükség, mert az auditor gyakran kiabálva próbálja előhozni azokat a fránya „zárványokat”. Néhány hónapos képzés után a preclear is auditor lehet, s ő maga is auditál.

Miért nincs szükség az elmeorvosok munkájára ?

Ott ahol megjelennek, gyakran lépnek fel ellenük, elsősorban szülők gyermekeiket védve a szerintük destruktív (családromboló) szekta ellen, bár itt a szektatag külsőségeiben, életvitelében nem különbözik az átlagembertől, hagyományos életet él legalábbis kívülről nézve. Németországban 1993-ban az állami ifjúságvédelem külön listán hozta nyilvánosságra azokat a pszichokultuszokat, melyektől meg kell védeni a fiatalokat – közöttük van a szcientológia is. Észak-Rajna-Weszfália belügyminisztere megbízásából egy politológus tanulmányt készített a szcientológusokról, ebből idézek: *„A Szcientológia Egyház hosszabb távon alkotmányellenes célokat követ, totalitárius szervezatként működik. A világszerte fellépő pszichoszekta sem a bal-, sem a jobboldali szélsőséghez nem sorolható be. A politikai extrémizmus egy új formáját testesíti meg, amely az abszolút hűséges übermensch ideája felé orientálódik, aki úton a világuralom felé leveti a liberalizmus és a demokrácia zavaró béklyóit. Elitista, kizárólagos képviselői elvre épül. A kritikusokkal és az állami intézményekkel szemben erőszakra kész stratégiák is a Szcientológia Egyház antidemokratikus voltát bizonyítják.”* A Time magazin 1991. május 8-án az egyház nemzetközi tevékenységét bíráló cikket közölt, ezt vette át a Reader's Digest, ennek svájci német és svájci francia számát a szekta betiltatta. A magyar kiadás azonban megjelenhetett, ebből idézek. *„... az egyház fantasztikusan jól jövedelmező nemzetközi panama, amely a maffiánál alkalmazott módszerekkel tartja félelemben tagjait és ellenfeleit, és így biztosítja fennmaradását... Legalább egy tucat Hubbard-könyv szerepelt a bestsellerlistán 1985 óta. A szcientológia azt állítja, hogy több mint kilencvenmillió példányt adtak el ezekből a könyvekből világszerte. Ezzel szemben az igazság az, hogy a szekta jelentős mennyiségben vásárolja saját könyveit, hogy a bestsellerlistára kerülhessenek... Az az elektromos eszköz, amely az engramok felidézésében segít, s Franciaországban 35 ezer frankba kerül, egy rendőrségi vizsgálat megállapítása szerint 1500 frankot sem ér.”*

Magyarországon a már említett Állampolgári Bizottság... kis híján elérte, hogy iskolai tananyag legyen a dianetika, a közismert DADA-program részeként. A szervezet egy mentálhigiénés iskolai programcsomagot postázott a Népjóléti Minisztériumnak. Az anyag Veér András, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai intézet (*Lipótmező*) főigazgatója elé került, aki a téma jó ismerőjeként azonnal megakadályozta a szcientológusok tervét. Veér András szerint a szervezet célja egy olyan világ létrehozása, ahol nincs háború, elmebaj és bűnözés. A mentális betegségek csak vallási úton kezelhetők. Ezért támadják az elmeorvosokat, azt állítva,

hogy segítségével gyors eredmény érhető el. Vadásznak a gyenge pszichés állapotú emberekre, akik könnyen feloldódnak egy vallási színezetű szervezetben, ők azok, akik könnyen válnak vallásossá, önismeretük radikálisan megváltozik.

Harcolnak az elmebetegek kezelésében időnként használt elektrosokk (RES) betiltásáért, mert az ideiglenesen kitöröl néhány emlékképet. Hasonlóképpen fellépnek bizonyos gyógyszerek, így például a Prozac ellen. A depresszió elleni szer piaci részesedése a kampányszerű sajtótámadás után 25 %-ról 20 %-ra esett vissza. A háttérben nyilván kemény harc folyik egyrészt az orvosok és a gyógyszerügyi lobbik, másrészt a szcientológusok között, akik gyors és fájdalommentes gyógyulást ígérnek. Amerikai szórólapjaikon tízezer dollárt ajánlanak föl annak, aki műhibát elkövető orvosra hívja fel az egyház figyelmét, ötezret annak, aki akarata ellenére elektrosokkolt emberről ad hírt, s ötszáz jár egy szcientológusok ellen nyilatkozó feladásáért.

De mit is állít Fishman?

Legújabbán egy volt szektagat leleplező nyilatkozata okozott botrányt. Ez az ún. Fishman-vallomás. Stevan Fishman ideggyógyászati kezelés alatt állt, mielőtt belépett a Szcientogia Egyházba, amikor kilépett onnan a szekta dianetikáról hangoztatott véleménye miatt bírósági eljárást kezdeményezett ellene. A vallomás azonban időközben felkerült az INTERNET-re, és rövid idő alatt bejárta a világot, noha a szekta mindent elkövetett a terjesztők ellen, megpróbálta letiltatni az egész hírterületet, a szerzői jogokra hivatkozva. De mit is állít Fishman? A szekta arra utasította, hoy végezzen pszichiáterével, majd kövessen el öngyilkosságot. Állításának alátámasztására felolvasta Hubbard titkos tanításainak részleteit, melyeket az alapító mondott diktafonra 1986-ban, halála előtt. Ezeket már csak a magasabb fokozatokat elvégzők ismerhetik meg. Ilyenek szerepelnek benne: az emberek manipulálásának egyetlen módja, ha hazudnak nekik. Soha ne védekezz, mindig támadj!

A szcientológia a rendszerváltás után megjelent Kelet-Európában is. Különösen erős pozíciókkal rendelkezik Oroszországban: 19 városban vannak szervezeteik. Közép-Európát müncheni irodájuk felügyeli. Ez év márciusában a számítógépes világújságon, a World Wide Webben is megjelentek, megelőzve a római pápát: 30 ezer oldalon angol, német, olasz, francia és spanyol nyelven népszerűsítik magukat. Az érdeklődés rekordmértéti: már az első héten egymillió látogató nézett be a virtuális egyház eme szentélyébe.

Irodalom

Bellinger, G. J.: Nagy Valláskalauz. Bp., 1993. 350-353.

Egy kis szcientológia. In: Magyar Narancs, 1996/6. sz. 23-27.

INTERNET: <http://www.scientology.org>

Ostromlott egyház? Szcientológia és dianetika. In: Népszabadság, 1992. 02. 01 (27.) 10.